

**Методичні вказівки
до самостійної та індивідуальної роботи
студентів з дисципліни «Основи охорони
праці та безпека життєдіяльності»
Спеціальність 073 – «Менеджмент»
Модуль «Безпека життєдіяльності»**

Міністерство освіти і науки України
Вінницький національний технічний університет

**Методичні вказівки
до самостійної та індивідуальної роботи
студентів з дисципліни «Основи охорони
праці та безпека життєдіяльності»
Спеціальність 073 – «Менеджмент»
Модуль «Безпека життєдіяльності»**

Вінниця
ВНТУ
2019

Рекомендовано до друку Методичною радою Вінницького національного технічного університету Міністерства освіти і науки України (протокол № 10 від 23.05.2019 р.)

Рецензенти:

В. В. Джеджула, доктор економічних наук, професор

М. А. Томчук, кандидат технічних наук, доцент

Методичні вказівки до самостійної та індивідуальної роботи студентів з дисципліни «Основи охорони праці та безпека життєдіяльності». Галузь знань 07 «Управління та адміністрування». Спеціальність 073 – «Менеджмент». Модуль «Безпека життєдіяльності» / Уклад.: О. В. Кобилянський, І. В. Заюков, С. С. Пугач. – Вінниця : ВНТУ, 2019. – 39 с.

Дані методичні вказівки розроблені відповідно до типової програми з курсу «Безпека життєдіяльності» та робочої і навчальної програм дисципліни «Основи охорони праці та безпека життєдіяльності» (модуль «Безпека життєдіяльності»). Основне завдання – допомогти студентам самостійно сформувати у майбутніх фахівців уміння та компетенції для забезпечення заходів щодо збереження життя і здоров'я під час впливу на них побутових, виробничих та інших видів ризику.

ЗМІСТ

Вступ.....	4
1. Порядок вивчення дисципліни.....	5
2. Форми поточного й підсумкового контролю успішності студентів з дисципліни	7
3. Зміст дисципліни	8
4. Самопідготовка до тестових завдань	14
5. Контрольні питання з дисципліни	35
Список літератури	38

ВСТУП

Мета вивчення дисципліни «Основи охорони праці та безпека життєдіяльності» (модуль – «Безпека життєдіяльності») полягає у набутті студентом компетенцій, знань, умінь і навичок для здійснення професійної діяльності за спеціальністю з урахуванням ризику виникнення техногенних аварій й природних небезпек, які можуть спричинити надзвичайні ситуації та привести до несприятливих наслідків на об'єктах господарювання, а також у формуванні у студентів відповідальності за особисту та колективну безпеку.

Мета цих методичних вказівок – визначити зміст і обсяг дисципліни «Основи охорони праці та безпека життєдіяльності» (галузь знань 07 «Управління та адміністрування», спеціальність 073 – «Менеджмент», модуль «Безпека життєдіяльності»), допомогти їм у практичній реалізації набутих знань при виконанні індивідуального семестрового завдання та самостійному вивченні матеріалу, який виноситься на самостійну роботу студентів.

Ці методичні вказівки розроблені відповідно до робочої програми дисципліни згідно з кредитно-модульною системою, містять такі головні частини: порядок вивчення дисципліни, форми поточного й підсумкового контролю успішності студентів з дисципліни, зміст дисципліни, самопідготовка до тестових завдань, контрольні питання з дисципліни.

1. Порядок вивчення дисципліни

Робочою програмою курсу «Основи охорони праці та безпека життєдіяльності» (модуль «Безпека життєдіяльності») для студентів денної та заочної форм навчання передбачені такі форми навчальної роботи:

- лекційні заняття;
- практичні роботи;
- самостійна робота;
- виконання індивідуального семестрового завдання.

Самостійна робота студентів є основним засобом засвоєння навчального матеріалу у вільний від обов'язкових занять час. Робоча програма передбачає самостійне поглиблене пророблення студентами найбільш важливих тем дисципліни.

Мета самостійної роботи студентів з вивчення курсу передбачає опанування знаннями, вміннями та навичками вирішувати професійні завдання з обов'язковим урахуванням галузевих вимог щодо забезпечення безпеки персоналу та захисту населення в небезпечних і надзвичайних ситуаціях, також формування мотивації щодо посилення особистої відповідальності за забезпечення гарантованого рівня безпеки функціонування об'єктів галузі, матеріальних та культурних цінностей в межах науково-обґрунтованих критеріїв прийнятного ризику.

Засвоївши дисципліну «Безпека життєдіяльності» майбутні бакалаври мають набути загальнокультурних та професійних компетенцій з питань безпеки життєдіяльності у відповідних напрямках підготовки для вирішення професійних завдань, пов'язаних із гарантуванням збереження життя та здоров'я персоналу в умовах небезпечних і надзвичайних ситуацій.

В результаті вивчення дисципліни «Безпека життєдіяльності» бакалаври з відповідних напрямів підготовки мають мати нижчевказані головні загальнокультурні та професійні компетенції.

Загальнокультурні компетенції охоплюють:

- культуру безпеки і ризик-орієнтоване мислення, при якому питання безпеки, захисту й збереження навколишнього середовища розглядаються як найважливіші пріоритети в житті й діяльності;
- знання сучасних проблем і головних завдань безпеки життєдіяльності та вміння визначити коло своїх обов'язків з питань виконання завдань професійної діяльності з урахуванням ризику виникнення небезпек, які можуть спричинити надзвичайні ситуації та привести до несприятливих наслідків на об'єктах господарювання;
- вміння оцінити середовище перебування щодо особистої безпеки, безпеки колективу, суспільства, провести моніторинг небезпечних ситуацій та обґрунтувати головні підходи та засоби збереження життя, здоров'я й захисту працівників в умовах загрози та виникнення небезпечних і надзвичайних ситуацій;

- здатність приймати рішення щодо безпеки в межах своїх повноважень.

*Професійні компетенції за видом діяльності охоплюють:
виробничо-технологічну діяльність:*

- здатність орієнтуватися в основних методах і системах забезпечення техногенної безпеки, обґрунтовано вибирати відомі пристрої, системи та методи захисту людини і природного середовища від небезпек;

- вміння оцінити сталість функціонування об'єкта господарювання в умовах надзвичайних ситуацій та обґрунтувати заходи щодо її підвищення;

- вміння обґрунтувати та забезпечити виконання комплексу робіт на об'єкті з попередження виникнення надзвичайних ситуацій, локалізації та ліквідації їхніх наслідків;

організаційно-управлінську діяльність:

- здатність орієнтуватися в основних нормативно-правових актах у сфері забезпечення безпеки;

- знання організаційно-правових заходів забезпечення безпечної життєдіяльності та вміння обґрунтувати й забезпечити виконання у повному обсязі заходів з колективної та особистої безпеки;

- вміння забезпечити координацію зусиль виробничого колективу в попередженні виникнення надзвичайних ситуацій та ліквідації їх наслідків;

проектно-конструкторську діяльність:

- вміння ідентифікувати небезпечні чинники природного та техногенного середовищ і віднайти шляхи відвернення їхньої вражаючої дії, використовуючи імовірнісні структурно-логічні моделі;

- вміння оцінити безпеку технологічних процесів і обладнання та обґрунтувати заходи щодо її підвищення;

- вміння обґрунтувати нормативно-організаційні заходи забезпечення безпечної експлуатації технологічного обладнання та попередження виникнення надзвичайних ситуацій;

педагогічно-консультативну діяльність:

- обґрунтування та методичне забезпечення проведення навчання працівників і населення з питань безпеки життєдіяльності та дій за надзвичайних ситуацій;

- вміння надати допомогу та консультації працівникам і населенню з практичних питань безпеки життєдіяльності та захисту у надзвичайних ситуаціях;

- оцінювати стан готовності підрозділу до роботи в умовах загрози і виникнення НС за встановленими критеріями і показниками та надавати консультації працівникам організації (підрозділу) щодо підвищення його рівня тощо.

2. Форми поточного й підсумкового контролю успішності студентів з дисципліни

Початкові відомості з вивчення дисципліни «Основи охорони праці та безпека життєдіяльності» (модуль «Безпека життєдіяльності») й виконання індивідуального семестрового завдання (розрахунково-графічного завдання) згідно з обраним варіантом студент одержує на першому аудиторному занятті. На цій лекції провідний викладач знайомить студентів з програмою курсу, формами поточного й підсумкового контролю з дисципліни, вимогами, що висуваються до якісного вивчення та успішного проходження всіх етапів, розподіляє між студентами варіанти завдань.

Основною формою навчальної діяльності студентів на наступному етапі є самостійна робота. Керуючись інформацією, що міститься в цих методичних вказівках, студент працює з рекомендованою літературою та нормативними документами з метою ознайомлення, поглиблення, розширення й закріплення теоретичного матеріалу. Численні посилання на літературу дозволяють студенту самостійно розібратися в навчальному матеріалі, що потребує засвоєння.

Здобувши (відновивши чи удосконаливши) необхідні теоретичні знання, студент приступає до виконання завдань індивідуального семестрового завдання, де йому запропоновано вирішити ряд завдань з безпеки життєдіяльності, які враховують управлінську специфіку підготовки за спеціальністю 073 – «Менеджмент».

У період роботи над самостійним вивченням необхідного обсягу навчального матеріалу з дисципліни «Основи охорони праці та безпека життєдіяльності» (модуль «Безпека життєдіяльності») та вирішення контрольних завдань студент (в міру необхідності) з'являється на консультації відповідно до розкладу кафедри БЖДПБ ВНТУ. На консультації викладач роз'яснює студенту суть вимог цих методичних вказівок, рекомендує шляхи практичного вирішення питань з безпеки життєдіяльності в умовах конкретного завдання, висвітлює (якщо в цьому є потреба) питання, що залишилися недоступними для самостійного розуміння студентом.

Після вивчення теоретичного матеріалу курсу студент виконує вказані контрольні (розрахункові) завдання згідно з варіантом, що за ним закріплений, оформлює індивідуальне семестрове завдання (розрахунково-графічне завдання) та у встановлений термін до початку сесії здає його на кафедру БЖДПБ. Роботу рецензує викладач кафедри (екзаменатор), про що на її титульному аркуші (або обкладинці) робиться відповідний запис з датою перевірки і зазначенням недоліків. Якщо робота не відповідає вимогам, що висуваються до індивідуальних семестрових завдань, викладач повертає її студенту на доробку для усунення зроблених зауважень. Якщо робота допускається до захисту (про що на її титульному аркуші має бути зроблений відповідний запис), студент захищає її до іспиту.

Таким чином, контроль самостійної навчальної роботи студентів з дисципліни «Основи охорони праці та безпека життєдіяльності» (модуль «Безпека життєдіяльності») здійснюється шляхом перевірки результатів індивідуального семестрового завдання, передбаченого робочою програмою курсу; а також у ході аудиторних навчальних занять, проведених згідно з розкладом. Основною формою підсумкового контролю з дисципліни «Основи охорони праці та безпека життєдіяльності» (модуль «Безпека життєдіяльності») є іспит (залік). До іспиту (заліку) допускаються студенти, які виконали і захистили індивідуальне семестрове завдання з відповідного курсу та пройшли курс аудиторних занять (із застосованими там засобами поточного контролю). Складанням іспиту (заліку) з дисципліни студент завершує початкову підготовку до самостійного вирішення різноманітних питань з безпеки життєдіяльності, опановує методи організації безпечної життєдіяльності, що відповідають вимогам сучасної економіки знань й обраної професії.

3. Зміст дисципліни

Зміст дисципліни «Основи охорони праці та безпека життєдіяльності» (модуль «Безпека життєдіяльності»), відповідно до затвердженої навчальної робочої та типової навчальної програм з розподілом на самостійну роботу студентів, наведено в таблиці 1.

Таблиця 1 – Зміст дисципліни «Основи охорони праці та безпека життєдіяльності» (модуль «Безпека життєдіяльності»)

Ч.ч.	Назва теми та її зміст
	Тема 1. Категорійно-понятійний апарат з безпеки життєдіяльності, таксономія небезпек. Ризик як кількісна оцінка небезпек
1	<p>Модель життєдіяльності людини. Головні означення – безпека, загроза, небезпека, надзвичайна ситуація, ризик. Безпека людини, суспільства, національна безпека. Культура безпеки як елемент загальної культури, що реалізує захисну функцію людства. Аксиоми безпеки життєдіяльності. Методологічні основи безпеки життєдіяльності. Системний підхід у безпеці життєдіяльності. Таксономія, ідентифікація та квантифікація небезпек. Види небезпек: мікро- та макробіологічна, вибухопожежна, гідродинамічна, пожежна, радіаційна, фізична, хімічна, екологічна. Критерії переходу небезпечної події у НС, одиниці виміру показників класифікаційної ознаки НС та їхні порогові значення у природному середовищі, виробничій, транспортній та інших сферах життєдіяльності. Класифікація НС за причинами походження, територіального поширення і обсягів заподіяних або очікуваних збитків.</p> <p><i>Питання, які виносяться на СРС</i></p> <p>Ідентифікація та оцінювання рівня небезпеки за допомогою імовірнісних структурно-логічних моделей, застосованих у відповідній галузі господарювання. Обґрунтування категорії ОГ за рівнем загрози техногенного, природного і терористичного характеру та ступенем їхньої захищеності. Визначення потенційно-небезпечних об'єктів і територій. Об'єкти підвищеної небезпеки та класи їхньої небезпечності [1–15].</p>

Продовження таблиці 1

Ч.ч.	Назва теми та її зміст
	<p>Тема 2. Природні загрози та характер їхніх проявів і дії на людей, тварин, рослин, об'єкти економіки</p>
2	<p>Характеристика небезпечних геологічних процесів і явищ: землетрус, карст, осідання ґрунтів над гірничими виробками, зсув, обвал, ерозія ґрунту. Вражаючі фактори, що ними формуються, характер їхніх проявів та дії на людей, тварин, рослин, об'єкти економіки та навколишнє середовище.</p> <p>Негативний вплив на життєдіяльність людей та функціонування об'єктів економіки в умовах проявів вражаючих факторів небезпечних метеорологічних явищ: сильного вітру, урагану, смерчу, шквалу, зливи, спеки, морозу, снігопаду, граду, ожеледі.</p> <p>Небезпечні гідрологічні процеси і явища: підтоплення, затоплення повеневими або паводковими водами, талими водами та в поєднанні з підняттям ґрунтових вод, підтоплення внаслідок затору льоду, вітрові нагони. Вражаючі фактори, що ними формуються, характер їхніх проявів та наслідки.</p> <p>Пожежі у природних екосистемах (ландшафтна, лісова, степова, торф'яна пожежа). Вражаючі фактори природних пожеж, характер їхніх проявів та наслідки.</p> <p>Біологічні небезпеки. Вражаючі фактори біологічної дії. Характеристика небезпечних патогенних мікроорганізмів: найпростіші, гриби, віруси, рикетсії, бактерії. Пандемії, епідемії, масові отруєння людей. Загальна характеристика особливо небезпечних хвороб (холера, сибірка, чума та ін.). Інфекційні захворювання тварин і рослин.</p> <p><i>Питання, які виносяться на СРС</i></p> <p>Регіональний комплекс природних загроз. Методи виявлення їхніх вражаючих факторів, номенклатура та одиниці виміру. Комплекс заходів з запобігання природних НС та організації дій щодо усунення їхніх негативних наслідків [1–15].</p>
	<p>Тема 3. Техногенні небезпеки та їхні наслідки</p>
3	<p>Техногенні небезпеки та їх вражаючі фактори за генезисом і механізмом впливу. Класифікація, номенклатура і одиниці виміру вражаючих факторів фізичної та хімічної дії джерел техногенних небезпек.</p> <p>Промислові аварії, катастрофи та їхні наслідки. Рівні виробничих аварій в залежності від їхнього масштабу. Втрати міцності, деформації, провали і руйнування будівель та споруд. Пошкодження енергосистем, інженерних і технологічних мереж.</p> <p>Небезпечні події на транспорті та аварії на транспортних комунікаціях. Вимоги до транспортування небезпечних речовин. Маркування небезпечних вантажів з небезпечними речовинами.</p> <p>Гідродинамічні об'єкти і їхнє призначення. Причини виникнення гідродинамічних небезпек (аварій). Хвиля прориву та її вражаючі фактори. Вимоги до розвитку і розміщення об'єктів гідродинамічної небезпеки.</p> <p>Загальні поняття про основи теорії розвитку та припинення горіння. Етапи розвитку пожежі. Зони горіння, теплового впливу, задимлення, токсичності. Небезпечні для людини фактори пожежі. Вибух. Фактори техногенних вибухів, що призводять до ураження людей, руйнування будівель, споруд, технічного устаткування і забруднення навколишнього середовища. Класифікація об'єктів за їхньою пожежо- та вибухонебезпекою. Показники пожежо- та вибухонебезпеки речовин і матеріалів. Законодавча база в галузі пожежної безпеки. Основи забезпечення пожежної безпеки підприємств, установ тощо. Відповідальність за порушення (невиконання) вимог пожежної безпеки.</p> <p>Джерела радіації та одиниці її вимірювання. Класифікація радіаційних аварій за характером дії і масштабами. Фази аварій та фактори радіаційного впливу на людину. Механізм дії іонізуючих випромінювань на тканини організму. Ознаки радіаційного ураження. Гостре опромінення. Хронічне опромінення. Нормування радіаційної безпеки. Рівні втручання у разі радіаційної аварії. Вимоги до розвитку і розміщення об'єктів атомної енергетики. Чорнобильська катастрофа: події, факти, цифри. Категорії зон радіоактивно забруднених територій внаслідок аварії на ЧАЕС. Режими захисту населення</p>

Продовження таблиці 1

Ч.ч.	Назва теми та її зміст
	<p>Захист приміщень від проникнення радіоактивних речовин.</p> <p>Класифікація небезпечних хімічних речовин за ступенем токсичності, здатністю до горіння, впливом на організм людини. Характеристика класів безпеки згідно зі ступенем їхньої дії на організм людини. Особливості забруднення місцевості, води, продовольства у разі виникнення аварій з викидом небезпечних хімічних речовин. Класифікація суб'єктів господарювання та адміністративно-територіальних одиниць за хімічною безпекою. Типологія аварій на хімічно-небезпечних об'єктах та вимоги до їхнього розміщення і розвитку. Захист приміщень від проникнення токсичних аерозолів. Організація дозиметричного й хімічного контролю.</p> <p><i>Питання, які виносяться на СРС</i></p> <p>Головні вимоги Правил техногенної безпеки галузей господарювання, підприємств, установ та організацій залежно від профільного напрямку ЗВО. Загальні вимоги до безпечності технологічного обладнання, виробничих процесів, будівель і споруд. Особливості структури виробництва. Внутрішні фактори, що впливають на безпечність діяльності об'єкта господарювання. Комплекс робіт на об'єкті з попередження НС, локалізації та ліквідації їхніх наслідків за відомими алгоритмами, технологіями з урахуванням чинних галузевих норм і правил [1–15].</p>
<p>Тема 4. Соціально-політичні небезпеки, їхні види та характеристики. Соціальні та психологічні фактори ризику. Поведінкові реакції населення у НС</p>	
4	<p>Глобальні проблеми людства: глобальна біосферна криза, екологічна криза, ресурсна криза, мирне співіснування, припинення гонки озброєння та відвернення ядерної війни, охорона навколишнього природного середовища, паливно-енергетична, сировинна, продовольча, демографічна, інформаційна безпека, ліквідація небезпечних хвороб. Соціально-політичні конфлікти з використанням звичайної зброї та засобів масового ураження. Види тероризму, його первинні, вторинні та каскадні вражаючі фактори; збройні напади, захоплення й утримання об'єктів державного значення; встановлення вибухового пристрою у багатолюдному місці, установі (організації, підприємстві), викрадання зброї та небезпечних речовин з об'єктів їхнього зберігання, використання, перероблення або під час транспортування. Класифікація об'єктів за ступенем забезпечення захисту від терористичних дій. Аналіз аварійних ситуацій під час технологічного тероризму. Антитерористичні критерії оцінювання уразливості та підвищення стійкості роботи об'єктів підвищеної безпеки. Сучасні інформаційні технології та безпека життєдіяльності людини. Особливості впливу інформаційного чинника на здоров'я людини та безпеку суспільства.</p> <p>Соціальні фактори, що впливають на життя та здоров'я людини. Корупція і криміналізація суспільства. Маніпуляція свідомістю. Розрив у рівні забезпечення життя між різними прошарками населення. Шкідливі звички, соціальні хвороби та їхня профілактика. Алкоголізм та наркоманія. Зростання злочинності як фактор безпеки. Види злочинних посягань на людину. Поняття та різновиди натовпу. Поводження людини в натовпі. Фактори, що постійно або тимчасово підвищують індивідуальну імовірність наразитись на небезпеку.</p> <p>Психологічна надійність людини та її роль у забезпеченні безпеки. Захисні властивості людського організму. Види поведінки людини та її психічна діяльність: психічні процеси, стани, властивості. Поняття про психоемоційні напруження (стрес). Види напруження. Психотипи за реакцією людей на небезпеку. Частота змін стресових станів у людей, що знаходяться в районі НС.</p> <p><i>Питання, які виносяться на СРС</i></p> <p>Психосоціальні наслідки впливу негативних факторів небезпек НС. Психологічна та медична реабілітація постраждалого населення. Професії підвищеного ризику. Психофізіологічний вплив оточення на людину. Основи підвищення психофізіологічної стійкості кадрів до професійних небезпек [1–15].</p>

Продовження таблиці 1

Ч.ч.	Назва теми та її зміст
	<p>Тема 5. Застосування ризик орієнтованого підходу для побудови імовірнісних структурно-логічних моделей виникнення та розвитку НС</p>
5	<p>Загальний аналіз ризику і проблем безпеки складних систем, які впливають на людину (керівник, оператор, персонал, населення), об'єкти техносфери та природне середовище. Індивідуальний та груповий ризику. Концепція прийнятного ризику. Розподіл підприємств, установ й організацій за ступенем ризику їхньої господарської діяльності щодо забезпечення безпеки та захисту населення і територій від НС. Управління безпекою через порівняння витрат та отриманих ефектів від зниження ризику.</p> <p>Головні етапи кількісного аналізу та оцінювання ризику. Методичні підходи до визначення ризику. Статистичний метод. Метод аналогій. Експертні методи оцінювання ризиків. Застосування у розрахунках ризику імовірнісних структурно-логічних моделей. Визначення базисних подій. Ідентифікація ризику. Розробка ризик-стратегії з метою зниження вірогідності реалізації ризику та мінімізації можливих негативних наслідків. Вибір методів (відмова від ризиків, зниження, мінімізація) й інструментів управління виявленим ризиком.</p> <p><i>Питання, які виносяться на СРС</i></p> <p>Визначення наявних проблем з безпеки і захисту об'єктів господарювання (ОГ) у НС, рівня їхнього ризику. Галузеві вимоги і норми щодо забезпечення сталого функціонування ОГ та контролю за станом його основних фондів [1–15].</p>
	<p>Тема 6. Менеджмент безпеки, правове забезпечення та організаційно-функціональна структура захисту населення та АТО у НС</p>
6	<p>Правові норми, що регламентують організаційну структуру органів управління безпекою та захистом у НС, процеси її функціонування і розвитку, регламентацію режимів запобігання і ліквідації НС. Структурно-функціональна схема державного управління безпекою та захистом у НС в Україні з урахуванням правового статусу і повноважень органів влади. Органи управління, сили і ресурси з попередження та реагування на НС на державному рівні. Загальні норми законодавства, підзаконних актів, стандарти і технічні умови, технічні і адміністративні регламенти, що регламентують принципи і механізми регулювання безпеки, зниження ризиків і пом'якшення наслідків НС. Превентивні та ситуаційні норми: експертиза, ліцензування, сертифікація, аудит; підвищення технологічної безпеки виробничих процесів та експлуатаційної надійності об'єктів, підготовка об'єктів економіки і систем життєзабезпечення до роботи в умовах НС. Компенсаційні та регламентні норми: пільги, резервування джерел постачання, матеріально-технічних і фінансових ресурсів, страхування, спеціальні виплати, норми цивільної, адміністративної відповідальності та процедури їхнього застосування.</p> <p>Зонування території за можливою дією вражаючих факторів НС. Основні показники рівнів небезпеки регіону, де знаходиться ЗВО, які внесені у Паспорт ризику виникнення надзвичайних ситуацій області. Загальні засади моніторингу НС та порядок його здійснення. Застосування захисних бар'єрів та видів цивільного захисту: фізичного, постійно діючого функціонального, природного, комбінованого.</p> <p>Загальні функції управління пов'язані з прогнозуванням, плануванням, регулюванням, координацією і контролем. Управлінське рішення, його сутність, правове, організаційне, інформаційне та документальне забезпечення. Загальна технологія та моделі прийняття управлінських рішень. Інформаційна підтримка та процедурне забезпечення прийняття й реалізації рішень, пов'язаних з усуненням загрози виникнення НС або реагуванням на НС та організацією ліквідування її наслідків.</p> <p>Головні положення про навчання персоналу підприємств, установ і організацій діям та способам захисту в разі виникнення НС та аварій. Система інструктажів. Програми підготовки населення до дій у НС. Спеціальні об'єктові навчання і тренування. Функціональне навчання керівних працівників і фахівців, які організують та здійснюють заходи у сфері цивільного захисту.</p>

Продовження таблиці 1

Ч.ч.	Назва теми та її зміст
	<p><i>Питання, які виносяться на СРС</i></p> <p>Система управління безпекою та захистом у НС в галузі як складова державної системи, її місце і значення в системі управління функціонуванням галузі. Організаційна побудова системи управління безпекою та захистом у НС на підприємстві, в установі та організації. Завдання і повноваження спеціально створених координувальних і постійних органів управління безпекою і захистом у НС.</p> <p>Фінансування заходів з ліквідації наслідків НС, відшкодування збитків постраждалим. Страховий механізм відшкодування збитків від НС. Порядок надання фінансової допомоги та схема опрацювання звернень щодо виділення коштів з резервного фонду державного бюджету. Використання матеріальних ресурсів з державного, оперативного, регіонального та місцевого резервів. Порядок підготовки матеріалів, на підставі яких надається експертний висновок щодо рівня НС [1–15].</p>
7	<p>Тема 7. Управління силами та засобами ОГ під час НС</p> <p>Порядок надання населенню інформації про наявність загрози або виникнення НС, правил поведінки та способів дій в цих умовах.</p> <p>Сутність і особливості оперативного управління за умов виникнення НС. Міські, замські, запасні та пересувні пункти управління в НС. Спеціально уповноважений керівник та штаб з ліквідації НС. Сили і засоби постійної готовності.</p> <p>Мета і загальна характеристика рятувальних та інших невідкладних робіт. Техніка, що застосовується при ліквідації наслідків НС. Розрахунок сил та їх ешелоноване угруповання. Склад та завдання угруповання сил першого, другого ешелонів та резерву. Організація взаємодії сил при проведенні аварійно-рятувальних робіт та основних видів забезпечення у зоні НС.</p> <p>Здійснення карантинних та інших санітарно-протиепідемічних заходів. Технічні засоби і способи проведення дезактивації, дегазації та дезінфекції території, техніки, транспорту, будівель, приміщень, одягу, взуття і засобів захисту, продовольства, води, продовольчої сировини і фуражу. Розчини для дезактивації, дегазації та дезінфекції.</p> <p><i>Питання, які виносяться на СРС</i></p> <p>Спеціальні відомчі та позаштатні формування, які залучаються (у межах їхніх тактико-технічних можливостей) до проведення рятувальних й інших невідкладних робіт. Визначення порядку їхнього приведення до готовності та організації управління діями у процесі виконання завдань.</p> <p>Основні засоби, тактика дій і способи виконання робіт у зоні НС залежно від профільного напрямку ЗВО. Матеріально-технічне, медичне та інші види забезпечення при проведенні рятувальних й інших невідкладних робіт на об'єктах галузі. Організація життєзабезпечення населення у НС та надання гуманітарної допомоги потерпілим [1–15].</p>

Вивчивши дисципліну «Основи охорони праці та безпека життєдіяльності» (модуль «Безпека життєдіяльності»), зокрема самостійно опрацювавши питання, винесені на СРС, студент виконує розрахунково-графічну роботу [6]. Розрахунково-графічна робота складається з: теоретичної та практичної частин:

- теоретична частина (складання інструкцій щодо дій населення у надзвичайних ситуаціях);
- практична частина (розрахунок розміру відшкодування від втрати життя та здоров'я населення через виникнення надзвичайних ситуацій техногенного та природного походження; розрахунок ризику смерті від зов-

нішніх причин та втрат життєвого і трудового потенціалу країни; самооцінювання фізичного здоров'я).

Обсяг розрахунково-графічної роботи складає (орієнтовно) 12–18 сторінок.

Робота має бути виконана на аркушах формату А4, розмір полів – 2 см з усіх боків, інтервал – одинарний, розмір шрифту – 14.

Крім того, передбачено виконання практичних робіт:

- природні загрози, характер їхніх проявів та дії на людей, тварин, рослин, об'єкти економіки [8];

- техногенні небезпеки та їхні наслідки. Типологія аварій на потенційно-небезпечних об'єктах. Пожежна безпека. Радіаційна безпека. Хімічна безпека [8];

- соціально-політичні небезпеки, їхні види та особливості. Соціальні та психологічні чинники ризику. Поведінкові реакції населення у НС [8];

- застосування методики оцінювання збитків (від наслідків надзвичайних ситуацій техногенного і природного характеру) [16];

- застосування ризик-орієнтованого підходу для побудови імовірнісних структурно-логічних моделей виникнення та розвитку НС [8];

- менеджмент безпеки, правове забезпечення та організаційно-функціональна структура захисту населення у НС [12];

- самооцінення стану здоров'я [15];

- здоровий спосіб життя [15].

Далі наведено теми рефератів з дисципліни «Основи охорони праці та безпека життєдіяльності» (модуль «Безпека життєдіяльності»). Студент має протягом семестру виступити на практичному занятті з рефератом за обраною, згідно з варіантом, темою [1–16].

1. Техніка безпеки при використанні побутового газу. Надання першої медичної допомоги при отруєнні чадним газом.

2. Правила пожежної безпеки. Заходи щодо рятування потерпілих з будинків, які горять, та під час гасіння пожежі.

3. Пожежі в лісах, степах та на торфовищах. Дії громадян.

4. Хімічна небезпека. Дії у випадку раптового виникнення хімічної небезпеки. Дії громадян при розливі ртуті у приміщенні.

5. Поведінка громадян та їхні дії в умовах низьких температур.

6. Правила поведінки громадян під час грози.

7. Харчові отруєння. Профілактика харчових отруєнь. Надання першої медичної допомоги.

8. Здоровий спосіб життя людини.

9. Правила безпеки на транспорті.

10. Небезпечні явища: туман, снігові замети, сильний вітер. Дії при загрозі стихійного лиха та отриманні інформації про штормове попередження.

11. Правила безпеки у лісі. Дії громадян від укусів комах, бджіл, змій, отруєння грибами.
12. Правила безпеки на воді. Умови безпеки. Правила купання. Надання допомоги тим, хто потопав.
13. Правила поведінки та допомога потерпілому на льоду.
14. Засоби побутової хімії – джерело небезпеки.
15. Тероризм. Правила запобігання випадкам терористичних актів.
16. Правила поведінки при різних надзвичайних ситуаціях з пластиковими банківськими картками.
17. Сутність поняття «щастя». Що ж потрібно, щоб бути щасливим?
18. Шляхи подолання конфліктних ситуацій.
19. Надзвичайні ситуації, що загрожують безпеці громадянина. Поведінка у випадку нападу грабіжників. Самозахист.
20. Надзвичайні ситуації, що загрожують безпеці громадянина. Поведінка в натовпі. Соціально-політичні надзвичайні ситуації.
21. Правила поводження під час надзвичайних ситуацій.
22. Заходи запобігання криміногенним ситуаціям. Приводи до затримання громадян працівниками поліції. Права громадянина.
23. Етичні правила поведінки. Правила знайомства громадян. Етикет спілкування. Мистецтво вести бесіду.
24. Норми поведінки на вулиці, в громадському транспорті, під час подорожі.
25. Психічні стани особистості в різних ситуаціях життєдіяльності (страх, фобія, паніка). Шляхи, методи і способи подолання й переборювання страху людини в різних надзвичайних ситуаціях.
26. Поведінка в екстремальних ситуаціях. ДТП. Аварії на залізниці. Заходи безпеки та правила поведінки під час аварій.
27. Правила поведінки під час радіаційного забруднення території.
28. Правила техніки безпеки та поведінки під час подорожей за кордон.
29. Правила поведінки під час знаходження вибухонебезпечних предметів.
30. Правила самооборони (при вуличному пограбуванні або бійці). Відповідальність за порушення застосування спеціальних засобів самооборони.
31. Надання першої медичної допомоги (масаж серця, штучне дихання).

4. Самопідготовка до тестових завдань

Ознакою якісного засвоєння дисципліни «Основи охорони праці та безпека життєдіяльності» (модуль «Безпека життєдіяльності») є здатність студента дати правильні відповіді на запропоновані питання тестових завдань (таблиця 2) на рівні 60–100%. Ключ, який дозволяє оцінити рівень засвоєння знань студентами з дисципліни, наведений в таблиці 3.

Таблиця 2 – Основні тестові завдання з дисципліни «Основи охорони праці та безпека життєдіяльності» (модуль «Безпека життєдіяльності»)

Номер питання	Зміст питання та відповіді
1	<p><i>Безпека життєдіяльності вивчає:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Засоби особистого захисту. 2. Шляхи особистого захисту. 3. Основи захисту особистості. 4. Інструменти захисту особистості. 5. Індивідуальні і колективні засоби захисту.
2	<p><i>Безпека – це:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Стан захищеності особи від ризику зазнати шкоду. 2. Незбалансований стан людини, держави, соціуму. 3. Розбалансований стан людини, держави, соціуму. 4. Стан людини, яка чекає небезпеку. 5. Стан людини після виниклої небезпеки.
3	<p><i>Небезпека – це:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Вплив на людину факторів, які можуть викликати відхилення стану здоров'я від нормального. 2. Ситуація у навколишньому середовищі, яка постійно існує і призводить до травмування людей. 3. Ситуація або умова, яка існує у навколишньому середовищі, але не може призвести до вивільнення енергії і спричинити шкоду людям, тваринам. 4. Умова або ситуація у навколишньому середовищі, яка вимушена призвести до вивільнення енергії і завдати шкоду людям. 5. Завдання шкоди людям за рахунок вивільнення енергії, що виникає при стихійній небезпеці, катастрофі, аварії.
4	<p><i>Безпека життєдіяльності – це:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Наука, яка вивчає фактори безпеки для її запобігання. 2. Наука, яка вивчає шкідливі і нешкідливі фактори, що впливають на здоровий спосіб життя. 3. Наука, що вивчає вплив небезпечних факторів на організм людини для створення безпечного життя. 4. Наука, яка вивчає і забезпечує безпечне життя людини. 5. Наука, яка вивчає загальні підходи до розробки і реалізації відповідних заходів зі створення та підтримки здорових і безпечних умов життя й діяльності людини.
5	<p><i>Що є нехарактерним для визначення категорії життя?</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Одна з форм існування матерії. 2. Здатність до розмноження. 3. Можливість пристосуватися до середовища. 4. Реакція на подразнення. 5. Наявність системи дихання.
6	<p><i>Виявлення типу небезпеки та її характеристик, необхідних для розробки заходів щодо її запобігання та ліквідації наслідків називається:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Таксономія небезпек. 2. Ідентифікація небезпек. 3. Квантифікація небезпек. 4. Типіфікація небезпек. 5. Номенклатура небезпек.
7	<p><i>Перелік назв, термінів, явищ, що здатні завдавати шкоди систематизованих за певними ознаками називається:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Таксономія небезпек. 2. Систематизація небезпек. 3. Ідентифікація небезпек. 4. Квантифікація небезпек. 5. Номенклатура небезпек

Продовження таблиці 2

Номер питання	Зміст питання та відповіді
8	<p><i>Введення кількісних характеристик для оцінювання ступеня (рівня) небезпеки називається:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Квантифікація небезпек. 2. Таксономія небезпек. 3. Номенклатура небезпек. 4. Інтегралізація небезпек. 5. Ідентифікація небезпек.
9	<p><i>Прийнятий рівень ризику у світовій практиці становить:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. 10^{-5}. 2. 10^{-4}. 3. 10^{-6}. 4. 10^{-7}. 5. 10^{-8}.
10	<p><i>Безпека життєдіяльності – це наука про:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Технічні пристрої. 2. Охорону праці. 3. Надзвичайні ситуації. 4. Стихійні лиха. 5. Людину.
11	<p><i>Вчення про аналізатори як про сукупність нервово-рецепторних структур, що забезпечують сприйняття зовнішніх подразників, трансформацію їхньої енергії у процес нервового збудження і проведення його в центральну нервову систему, створив:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. І. Сеченов. 2. І. Павлов. 3. К. Бернар. 4. А. Вебер. 5. Г. Фехнер.
12	<p><i>Шкірний аналізатор складається з відчуттів:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Тактильних. 2. Температурних. 3. Больових. 4. Рухових. 5. Всі відповіді правильні.
13	<p><i>Біль, який вказує на наявність та локалізацію захворювання, називається:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Симптоматичним. 2. Локальним. 3. Вісцеральним. 4. Соматичним. 5. Патологічним.
14	<p><i>Комплекс процесів, що відбуваються в центральній нервовій системі і забезпечують накопичення, зберігання та пригадування або актуалізацію того, що збереглося, – це:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Свідомість. 2. Пам'ять. 3. Увага. 4. Мислення. 5. Сенсомоторні реакції.
15	<p><i>Пам'ять, яка зберігає інформацію протягом обмеженого, як правило, невеликого проміжку часу, називається:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Оперативна. 2. Короткочасна. 3. Довготривала. 4. Емоційна. 5. Спадкова.

Продовження таблиці 2

Номер питання	Зміст питання та відповіді
16	<p><i>Емоційна реакція, яка має особливо інтенсивний характер і змушує людину частково втрачати контроль над собою, кричати або робити незапрограмовані чи непродумані вчинки, називається:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Стрес. 2. Стенічні емоції 3. Астенічні емоції. 4. Афект. 5. Психогенії.
17	<p><i>Вольовими якостями людини є:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дисциплінованість. 2. Самовладання. 3. Рішучість. 4. Наполегливість. 5. Всі відповіді правильні.
18	<p><i>Пам'ять, яка займає проміжний стан і розрахована на збереження матеріалу під час раніше заданого терміну, називається:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Короткочасна. 2. Генетична. 3. Набута. 4. Довготривала. 5. Оперативна.
19	<p><i>Сукупність найбільш стійких психічних рис особистості людини, які виявляються у її вчинках та діях, – це:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Темперамент. 2. Характер. 3. Рішучість. 4. Воля. 5. Емоції.
20	<p><i>За даними З. Фрейда, коли внутрішня небезпека переходить в зовнішню – невротичний страх перетворюється в той, що здається реальним, – це є суттєвою ознакою:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Втоми. 2. Фобії. 3. Емоційного стресу. 4. Фізичного стресу. 5. Дистресу.
21	<p><i>За Е. Маслоу існують рівні потреб людини:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Фізіологічні, безпеки. 2. Спілкування. 3. Прихильності, любові та поваги. 4. Самовираження (реалізації здібностей). 5. Всі відповіді правильні.
22	<p><i>Індивідуальна особливість психіки людини, в основі якої лежить відповідний тип нервової системи, – це:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Характер. 2. Темперамент. 3. Воля. 4. Впертість. 5. Емоції.
23	<p><i>Закономірний процес, який оберігає пам'ять від надлишкової, непотрібної інформації, звільняє місце для сприйняття нової, необхідної інформації – це:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Обсяг пам'яті. 2. Точність пам'яті. 3. Забування. 4. Якість пам'яті. 5. Запам'ятовування

Продовження таблиці 2

Номер питання	Зміст питання та відповіді
24	<p><i>Найвища форма відображення реальності та свідомої цілеспрямованої діяльності людини, що направлена на опосередкування, абстрактне узагальнене пізнання явищ навколишнього світу, суті цих явищ і зв'язків між явищами, – це:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Мислення. 2. Пам'ять. 3. Увага. 4. Свідома поведінка. 5. Психофізіологічні властивості.
25	<p><i>Захисна реакція організму, яка відбувається із збитком для організму, з ослабленням його можливостей – це:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Еустрес. 2. Дистрес. 3. Монострес. 4. Фізичний стрес. 5. Емоційний стрес.
26	<p><i>Спрямованість та зосередженість у свідомості на об'єктах або явищах, що сприяє підвищенню рівня сенсорної, інтелектуальної та рухової активності, – це:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Пам'ять. 2. Мислення. 3. Увага. 4. Свідома поведінка. 5. Інстинктивна поведінка.
27	<p><i>Фактор, дія якого за певних умов призводить до травми або іншого різкого погіршення здоров'я, – це:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Шкідливий фактор. 2. Небезпечний фактор. 3. Негативний фактор. 4. Травмувальний фактор. 5. Немає правильної відповіді.
28	<p><i>За природою походження активні негативні фактори поділяються на:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Фізичні (механічні; термічні; електричні; електромагнітні). 2. Хімічні. 3. Біологічні. 4. Психофізіологічні. 5. Всі відповіді правильні.
29	<p><i>Електромагнітні поля поділяють на:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Високої, ультрависокої, надзвичайно високої частоти. 2. Малої, середньої, високої частоти. 3. Надзвичайно високої, високої, низької частоти. 4. Позитивні, негативні. 5. Шкідливі, небезпечні.
30	<p><i>Фактор, дія якого за певних умов призводить до захворювання та зниження працездатності, – це:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Шкідливий фактор. 2. Небезпечний фактор. 3. Негативний фактор. 4. Травмувальний фактор. 5. Від'ємний фактор.

Продовження таблиці 2

Номер питання	Зміст питання та відповіді
31	<p><i>Рівень фактора, який при щоденній (крім вихідних днів) праці протягом 8 годин або іншого часу, але не більше 40 години на тиждень, протягом усього трудового стажу не може спричинити захворювань або відхилень у стані здоров'я, що виявляються сучасними методами досліджень, в процесі роботи або у віддалені строки життя даного чи наступних поколінь, – це:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Гранично допустима концентрація. 2. Гранично допустимий рівень негативного фактора. 3. Норма негативного фактора. 4. Рівень негативного фактора. 5. Шкідливий фактор.
32	<p><i>Захисна реакція організму на зміни погоди, яка супроводжується перебудовою його біологічних систем, внаслідок чого людина може почувати себе недобре, – це:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Гіповітаміноз. 2. Захворювання. 3. Метеочутливість. 4. Біль. 5. Патологічна реакція.
33	<p><i>Максимальна кількість небезпечних хімічних речовин в одиниці об'єму (повітря, води чи інших рідин) чи маси (харчових продуктів), яка у разі щоденного надходження до організму протягом необмежено тривалого часу не викликає в організмі патологічних відхилень, а також негативних змін у нащадків, – це:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Гранично допустима концентрація речовини. 2. Гранично допустимий рівень негативного фактора. 3. Норма негативного фактора. 4. Рівень негативного фактора. 5. Небезпечний фактор.
34	<p><i>За структурою всі фактори поділяють на:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Негативні, шкідливі. 2. Прості, складні. 3. Прості, складні, похідні. 4. Небезпечні, шкідливі. 5. Позитивні, негативні.
35	<p><i>Метеовідчуття стає справді небезпечним, якщо у відповідь на атмосферні зміни організм відповідає:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Патологічними реакціями. 2. Перевтомою. 3. Не реагує. 4. Позитивно. 5. Немає правильної відповіді.
36	<p><i>Електромагнітне випромінювання в діапазоні довжин хвиль 0,1–1000 мкм – це:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ультрафіолетове випромінювання. 2. Лазерне випромінювання. 3. Іонізуюче випромінювання. 4. β-випромінювання. 5. γ-випромінювання.
38	<p><i>Джерела ЕМП поділяють на:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Природні, штучні. 2. Позитивні, негативні. 3. Шкідливі, нейтральні. 4. Малі, великі. 5. Високо-, низькочастотні.

Продовження таблиці 2

Номер питання	Зміст питання та відповіді
39	<p><i>Найбільш уразливим до дії лазерного випромінювання є:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Кістки. 2. Печінка. 3. Очі. 4. Кров. 5. Легені.
40	<p><i>Число ядерних перетворень (розпадів) за одиницю часу називають:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Періодом напіврозпаду. 2. Активністю. 3. γ-випромінюванням. 4. β-випромінюванням. 5. Іонізуючим випромінюванням.
41	<p><i>Позасистемною одиницею експозиційної дози є:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Кулон. 2. Рентген. 3. Беккерель. 4. Зіверт. 5. Грей.
42	<p><i>Особи, які постійно або тимчасово працюють безпосередньо з джерелами іонізуючих випромінювань, належать до категорії:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. «А». 2. «Б». 3. «В». 4. «С». 5. «Д».
43	<p><i>За ступенем небезпечності дії на організм шкідливі та отруйні речовини поділяють на класи:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Два. 2. Три. 3. Чотири. 4. П'ять. 5. Шість.
44	<p><i>Однчасне поширення інфекційної хвороби серед великої кількості одного чи багатьох видів тварин, що значно перевищує звичайний зареєстрований рівень захворюваності на певній території, – це:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Епізоотія. 2. Панзоотія. 3. Епіфітотія. 4. Епідемія. 5. Пандемія.
45	<p><i>Кількість енергії іонізуючих випромінювань, поглинена тканинами, в перерахунку на одиницю маси – це:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поглинена доза. 2. Експозиційна доза. 3. Еквівалентна доза 4. Норма опромінення. 5. Коефіцієнт якості опромінення.
46	<p><i>Осіб, які безпосередньо не працюють з джерелами іонізуючих випромінювань, але у зв'язку з розташуванням робочих місць у приміщеннях та на промислових майданчиках об'єктів з радіаційно-ядерними технологіями можуть отримати додаткове опромінення, відносять до категорії:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. «А». 2. «Б». 3. «В». 4. «С». 5. «Д».

Продовження таблиці 2

Номер питання	Зміст питання та відповіді
47	<p><i>Небезпечні та шкідливі мікро- та макроорганізми, продукти їх життєдіяльності та життєдіяльності людей – це:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Хімічні фактори. 2. Шкідливі фактори. 3. Біологічні фактори. 4. Небезпечні фактори. 5. Негативні фактори.
48	<p><i>Масове інфекційне захворювання рослин, що супроводжується масовою загибеллю культур і зниженням їхньої продуктивності на значній території протягом певного часу, – це:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Епізоотія. 2. Епіфітотія. 3. Панзоотія. 4. Епідемія. 5. Пандемія.
49	<p><i>Потік позитивно заряджених частинок, що складаються з двох протонів та двох нейтронів і за структурою відповідають ядрам атомів гелію, – це:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. α-випромінювання. 2. β-випромінювання. 3. γ-випромінювання. 4. Іонізуюче випромінювання. 5. Нейтронне випромінювання.
50	<p><i>Нормативи опромінення осіб категорії «А» (персонал) не повинні перевищувати за рік:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. 25 мЗв. 2. 5 мЗв. 3. 100 мЗв. 4. 50 мЗв. 5. 250 мЗв.
51	<p><i>Серед патогенних мікроорганізмів, що можуть бути збудниками інфекційних хвороб людей, тварин і рослин, виділяють:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бактерії. 2. Віруси. 3. Рикетсії. 4. Грибки. 5. Випромінювання.
52	<p><i>Потік електронів чи позитронів – це:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. α-випромінювання. 2. β-випромінювання. 3. γ-випромінювання. 4. Іонізуюче випромінювання. 5. Нейтронне випромінювання.
53	<p><i>Нормативи опромінення осіб категорії «Б» (персонал) не повинні перевищувати за рік:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. 5 мЗв. 2. 50 мЗв. 3. 25 мЗв. 4. 10 мЗв. 5. 100 мЗв.
54	<p><i>Місце зараження і перебування хворого, люди і тварини, що його оточують, а також територія, в межах якої можливе зараження людей збудниками інфекційних хвороб, називається:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Епідемічним вогнищем. 2. Епідемічним процесом. 3. Епідемічною захворюваністю. 4. Екзотичною захворюваністю. 5. Епідемічним спалахом.

Продовження таблиці 2

Номер питання	Зміст питання та відповіді
55	<p><i>Система заходів для попередження поширення інфекційних захворювань з епідемічного осередку (заборона та обмеження в'їзду й виїзду), виявлення та ізоляція хворих і осіб, що контактували з хворими чи джерелами інфекції, а також для ліквідації самого осередку бактеріологічного ураження, називається:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Протиепідемічні заходи. 2. Спеціальні профілактичні заходи. 3. Карантин. 4. Обсервація. 5. Немає правильної відповіді.
56	<p><i>Квантове (електромагнітне та корпускулярне) випромінювання, під впливом якого з нейтральних атомів утворюються іони, – це:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. α-випромінювання. 2. β-випромінювання. 3. γ-випромінювання. 4. Нейтронне випромінювання. 5. Іонізуюче випромінювання.
57	<p><i>У системі СІ одиниця вимірювання еквівалентної дози – це:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Рентген. 2. Кюрі. 3. Зіверт. 4. Бер. 5. Грей.
58	<p><i>Нормативи опромінення осіб категорії «В» (все населення) не повинні перевищувати за рік:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. 0,5 мЗв. 2. 5 мЗв. 3. 2 мЗв. 4. 10 мЗв. 5. 50 мЗв.
59	<p><i>Спостереження протягом певного часу за ізольованими в спеціальному приміщенні людьми, які могли мати контакт з хворими карантинними хворобами, називається:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Обсервація. 2. Карантин. 3. Протиепідемічні заходи. 4. Спеціальні профілактичні заходи. 5. Немає правильної відповіді.
60	<p><i>Доза будь-якого виду випромінювання, віднесена до одиниці часу (секунда, година, рік), називається:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Експозиційна доза. 2. Поглинена доза. 3. Еквівалентна доза. 4. Потужність дози. 5. Коефіцієнт якості опромінення.
61	<p><i>Постійно реєстрована на певній території захворюваність, властива даній місцевості, називається:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Епідемічною захворюваністю. 2. Епідемічним процесом. 3. Епідемічним вогнищем. 4. Екзотичною захворюваністю. 5. Епідемічним спалахом.

Продовження таблиці 2

Номер питання	Зміст питання та відповіді
62	<p><i>Комплекс заходів зі знищення комах, які часто є переносниками збудників хвороб (комарі, мухи, кліщі тощо) та шкідників сільськогосподарських культур, називається:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дератизація. 2. Дезінсекція. 3. Дезінфекція. 4. Дегазація. 5. Дезактивація.
63	<p><i>Люди отримують найбільше опромінення від таких природних джерел:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Стронцію. 2. Радону. 3. Йоду. 4. Кобальту. 5. Цинку.
64	<p><i>Основний радіаційно-гігієнічний норматив, метою якого є обмеження опромінення осіб категорій А, Б і В від усіх індустриальних джерел іонізуючого випромінювання в ситуаціях практичної діяльності, – це:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ліміт дози. 2. Ліміт ефективної дози. 3. Ліміт еквівалентної дози. 4. Ліміт опромінення. 5. Ліміт зараження.
65	<p><i>Під час проведення профілактичних обстежень населення річна ефективна доза не повинна перевищувати:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. 10 мЗв. 2. 0,5 мЗв. 3. 1 мЗв. 4. 5 мЗв. 5. 0,1 мЗв.
66	<p><i>Обмежений в часі та щодо території різкий підйом захворюваності, пов'язаний з одномоментним зараженням людей, називається:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Епідемічною захворюваністю. 2. Епідемічним процесом. 3. Епідемічним спалахом. 4. Епідемічним вогнищем. 5. Екзотичною захворюваністю.
67	<p><i>Комплекс заходів зі знищення збудників інфекційних хвороб людини та тварин у зовнішньому середовищі фізичними, хімічними і біологічними методами, називається:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дератизація. 2. Дезінсекція. 3. Дезінфекція. 4. Дегазація. 5. Дезактивація.
68	<p><i>Безпека працівників з радіоактивними речовинами забезпечується:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Встановленням гранично допустимих доз опромінення. 2. Застосуванням захисту часом, відстанню. 3. Проведенням загальних заходів захисту. 4. Використанням засобів індивідуального захисту. 5. Всі відповіді правильні.

Продовження таблиці 2

Номер питання	Зміст питання та відповіді
69	<p><i>Наслідки дії хімічних речовин на організм людини залежить від їх токсичності, що визначається за:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Гранично допустимою концентрацією. 2. Гранично допустимим рівнем негативного фактору. 3. Гранично допустимим рівнем шкідливого фактору. 4. Поглиненою дозою. 5. Еквівалентною дозою.
70	<p><i>Незвичайно велике розповсюдження захворюваності як по рівню, так і за масштабом розповсюдження на ряд країн, цілих континентів і навіть всієї земної кулі, називається:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Епідемічною захворюваністю. 2. Епідемічним спалахом. 3. Пандемією. 4. Епідемічним вогнищем. 5. Екзотичною захворюваністю.
71	<p><i>Комплекс заходів з боротьби з гризунами – джерелами та переносниками інфекційних захворювань, називається:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дератизація. 2. Дезінсекція. 3. Дезінфекція. 4. Дегазація. 5. Дезактивація.
72	<p><i>Час, протягом якого радіоактивна речовина втрачає половину своєї активності, називають:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Періодом напіврозпаду. 2. Активністю. 3. Радіоактивним випроміненням. 4. Потужність дози. 5. Коефіцієнт якості опромінення.
73	<p><i>Серед хімічних небезпечних і шкідливих факторів довкілля досить поширеними є важкі метали та їхні сполуки:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ртуть. 2. Свинець. 3. Цинк. 4. Марганець. 5. Всі відповіді вірні.
74	<p><i>Період напіврозпаду цезія-137 становить:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. 3 доби. 2. 8 діб. 3. 30 років. 4. 90 років. 5. 3 роки.
75	<p><i>Особи, які мешкають на території населеного пункту, регіону за Нормами радіаційної безпеки відносять до категорії осіб:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Категорія «А». 2. Категорія «Б». 3. Категорія «В». 4. Категорія «С». 5. Категорія «Д».

Продовження таблиці 2

№	Зміст питання та відповіді
76	<p><i>Здоров'я – це:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Стан відсутності хвороб і фізичних вад. 2. Стан повного фізичного, духовного і соціального благополуччя, а не тільки відсутність хвороб і фізичних вад. 3. Стан повного фізичного і духовного благополуччя. 4. Стан фізичного і соціального благополуччя. 5. Стан, коли людина відчуває себе комфортно.
77	<p><i>Визначають такі рівні здоров'я:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Індивідуальний, колективний, суспільний. 2. Державний, особистий, колективний. 3. Індивідуальний, груповий, суспільний. 4. Особистий, груповий, державний. 5. Індивідуальний, суспільний, державний.
78	<p><i>Валеологія – це наука про:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Хвороби. 2. Вади. 3. Оздоровлення. 4. Здоров'я. 5. Закалювання.
79	<p><i>Теорія і практика зміцнення та відновлення здоров'я – це:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Санологія. 2. Валеологія. 3. Соціологія. 4. Біологія. 5. Фізіологія.
80	<p><i>Гірудотерапія – це лікування:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. П'явками. 2. Бджолами. 3. Отрутами. 4. Рослинами. 5. Грязями.
81	<p><i>За характером дії на організм людини хімічні речовини поділяються на:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Загальнотоксичні. 2. Подразнювальні, сенсibiliзувальні. 3. Канцерогенні. 4. Мутагенні. 5. Всі відповіді неправильні.
82	<p><i>Масове розповсюдження інфекційної хвороби людей у часі та просторі у межах певного регіону, що значно перевищує звичайний рівень захворюваності, який реєструється на цій території, називається:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Пандемія. 2. Епідемія. 3. Епідемічним спалахом. 4. Епідемічним вогнищем. 5. Епідемічною захворюваністю.
83	<p><i>Система поглядів, яка формується у людини впродовж життя під впливом різних чинників на проблему здоров'я, – це:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Звичка. 2. Поведінка. 3. Спосіб життя. 4. Біологічні потреби. 5. Шкідливі звички.

Продовження таблиці 2

Номер питання	Зміст питання та відповіді
84	<p><i>Швидше і згубніше за все алкоголь діє на клітини:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Головного мозку. 2. Серця. 3. Печінки. 4. Нирок. 5. Судин.
85	<p><i>Певний спосіб поведінки, здійснення якого у визначеній ситуації має для особи характер потреби, – це:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Звичка. 2. Поведінка. 3. Спосіб життя. 4. Біологічна потреба. 5. Шкідлива звичка.
86	<p><i>Звички формуються під впливом:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Темпераменту. 2. Характеру. 3. Спадковості та умов життя. 4. Поведінки. 5. Емоцій.
87	<p><i>Вдихання летючих елементів, зловживання речовинами, що не віднесені до наркотичних і не взяті як такі під контроль, але які викликають явища звикання і хворобливу пристрасть, вважають:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Наркоманією. 2. Токсикоманією. 3. Шкідливою звичкою. 4. Наслідуванням. 5. Психічною залежністю.
88	<p><i>Найбільш радіоактивний елемент, який міститься у тютюні – це:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Полоній-210. 2. Цезій-137. 3. Йод-131. 4. Стронцій-90. 5. Барій-140.
89	<p><i>При використанні героїну наркозалежність виникає через:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. 5 прийомів. 2. 1–3 прийоми. 3. 10 прийомів. 4. 4–6 прийомів. 5. 7 прийомів.
90	<p><i>Сукупність властивостей, що визначають придатність продуктів для харчування населення, – це:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Безпечність харчових продуктів. 2. Раціональне харчування. 3. Асиміляція. 4. Якість харчових продуктів. 5. Дисиміляція.
91	<p><i>Відсутність токсичного, канцерогенного, мутагенного чи будь-якого іншого несприятливого впливу продуктів харчування на організм людини при споживанні у рекомендованих кількостях називають:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Безпечне харчування. 2. Раціональне харчування. 3. Якість харчових продуктів. 4. Забрудненість харчових продуктів. 5. Якісне харчування

Продовження таблиці 2

Номер питання	Зміст питання та відповіді
92	<p><i>Добова потреба дорослої людини у воді становить:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. 1–1,5 л. 2. 1,5–2 л. 3. 2–2,5 л. 4. 3–3,5 л. 5. 0,75–1 л.
93	<p><i>Фізіологічно повноцінне харчування людей з урахуванням їх статі, віку, характеру трудової діяльності, особливостей клімату та інших чинників називають:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Раціональне харчування. 2. Обмін речовин. 3. Ферментативна активність. 4. Асиміляція. 5. Дисиміляція.
94	<p><i>Який з перерахованих нижче технологічних процесів приготування їжі недоцільно використовувати при приготуванні продуктів з підвищеним вмістом радіонуклідів (оскільки внаслідок цієї обробки радіонукліди залишаються в продуктах):</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Промивання. 2. Вимочування. 3. Варіння. 4. Смаження. 5. Заморожування.
95	<p><i>Назвіть основний шлях передачі вірусного гепатиту С:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Переливання крові. 2. Через шкіру. 3. Статеві контакти. 4. Через дихальні шляхи. 5. Через слизові оболонки.
96	<p><i>Назвіть основний шлях інфікування ВІЛ:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Вживання ін'єкційних наркотиків. 2. Статеві контакти. 3. Травми. 4. Куріння. 5. Токсикоманія.
97	<p><i>Який відсоток дорослого населення в Україні є ВІЛ-інфікованим:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. 10%. 2. 5%. 3. 3%. 4. 2%. 5. 1%.
98	<p><i>На скільки класів розподіляють умови праці за ступенем шкідливості та небезпеки:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Два. 2. Три. 3. Чотири. 4. П'ять. 5. Шість.
99	<p><i>Завивання сирен, переривчасті гудки підприємств означають сигнал:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Повітряна тривога! 2. Увага всім! 3. Радіаційна небезпека! 4. Хімічна тривога! 5. Штормове попередження!

Продовження таблиці 2

Номер питання	Зміст питання та відповіді
100	<p><i>Почувши завивання сирен, переривчасті гудки підприємств, Ви:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Вдягнете засоби індивідуального захисту і вибіжете у двір. 2. Вимкнете світло, газ, воду, візьмете необхідні речі і вийдете у двір. 3. Негайно одягнете дітей, візьмете засоби індивідуального захисту, необхідні речі, запас продуктів харчування і покинете квартиру, вимкнувши світло, газ і воду. 4. Почнете герметизувати квартиру, загерметизуєте продукти харчування, зробіте запас води. 5. Негайно ввімкнете телевізор, радіоприймач, репродуктор радіотрансляційної мережі і прослухаєте інформацію управління (відділу) з питань надзвичайних ситуацій та цивільного захисту населення.
101	<p><i>Перші поштовхи землетрусу застали Вас вдома на першому поверсі, Ви:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Заховаєтесь під стіл, ліжко, в шафу, закривши лице руками. 2. Вистрибнете з вікна чи лоджії на землю. 3. Відійдете подалі від вікон, щоб не поранитись уламками шибок. 4. Почнете готувати «рятувальний рюкзак», а потім, взявши його, вибіжете у двір. 5. Негайно візьмете дітей і якомога швидше вибіжете у двір.
102	<p><i>Знаходячись недалеко від водонасосної станції, ви почули вибух і побачили хмару зеленувато-жовтого кольору. Вітер дме від станції в напрямку до вас. Що ви будете робити?</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Йти назустріч вітру. 2. Швидким кроком віддалятися від станції в напрямку вітру. 3. Йти від місця події перпендикулярно до напрямку вітру. 4. Йти до водонасосної станції. 5. Правильна відповідь відсутня.
103	<p><i>У грозу під час руху групи поруч ударила блискавка. Одна людина упала. При огляді ви помітили на її тілі великі деревоподібні червоні смуги, а також немає ознак життя. Чи будете Ви:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Робити штучне дихання потерпілому. 2. Закопувати його в землю для відведення електричного струму. 3. Розтирати спиртом ділянки тіла, на яких видні червоні смуги. 4. Не торкаючись потерпілого, будете чекати, поки він сам прийде до свідомості. 5. Робити непрямий масаж серця.
104	<p><i>Перші поштовхи землетрусу застали Вас вдома на другому чи вищих поверхах, Ви:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зв'язавши кілька простирадл, спробуєте спуститися вниз. 2. Якщо є пожежна драбина, спробуєте спуститися по ній. 3. Негайно вибіжете на сходову площадку і ліфтом спуститесь вниз. 4. Відчините двері і, вийшовши на балкон чи лоджію, будете чекати там припинення поштовхів. 5. Станете в проріз балкона чи дверей капітальної стіни, розчинивши двері та притуливши до себе дитину.
105	<p><i>Під час повені вода застала Вас в лісі, Ви:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Вилізете на будь-яке дерево або кущ. 2. Наламаєте гілок, зв'яжете з них пліт, роззуєтесь, роздягнетесь і спробуєте уплав вибратись на сухе місце. 3. Заберетесь на міцне дерево, повісите на нього кольорове полотнище і будете чекати на допомогу. 4. Залишитесь на місці і будете чекати на допомогу. 5. Спробуєте уплав добратися до сухого місця.
106	<p><i>Під час повені вода застала Вас у полі, Ви:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Знімете одяг і взуття та, дочекавшись підйому води, попливете за течією. 2. Спробуєте втекти від потоку, що насувається, під кутом 45 градусів до нього. 3. Якщо поблизу є стіжок сіна чи скирта соломи, – залізете на них. 4. Терміново будете виходити на підвищене місце. 5. Залишитесь на місці і будете чекати на допомогу.

Продовження таблиці 2

Номер питання	Зміст питання та відповіді
107	<p><i>Ви знаходитесь у будинку. Відбулося замикання електричного кола, внаслідок чого виникла пожежа. Наведіть послідовність Ваших дій:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Відкриєте вікна і почнете гасити пожежу самостійно. 2. Відключаєте електромережу, будете намагатися загасити самі. 3. Залишаєте будинок, викликаєте пожежну команду. 4. До приїзду пожежників приступаєте до локалізації пожежі. 5. Відключаєте електромережу та приступаєте до евакуації мешканців.
108	<p><i>Необхідно по льоду перейти водойму. Який лід, по-вашому, найбільш міцний?</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Білого кольору. 2. Що має синюватий відтінок. 3. Матовий. 4. Зеленуватий.
109	<p><i>При рятуванні того, хто потопав, ви будете наближатися до нього зі сторони:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Спини чи ніг, якщо він лежить на спині. 2. Голови, якщо він перебуває у вертикальному стані. 3. Спини або ніг, якщо він лежить долілиць або перебуває у вертикальному положенні чи лежить горілиць. 4. Спини або ніг, якщо він перебуває у вертикальному положенні або лежить долілиць, і з боку голови, якщо він лежить горілиць. 5. Спини в будь-якому випадку.
110	<p><i>У вас гвинтівка, автомат або інші металеві предмети. Почалася сильна гроза, а сховатися ніде. Що Ви будете робити з металевими предметами, щоб уникнути ураження блискавкою?</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Будете тримати відкрито на ремені. 2. Покладете на землю подалі від себе. 3. Заристе в землю. 4. Сховаєте під одяг.
111	<p><i>Якщо на вас напав у ліфті незнайома людина і намагається зупинити ліфт між поверхами. Ваші дії:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Будете кричати і битися. 2. Будете постійно натискати на кнопку найближчого поверху, не даючи нападнику можливості наблизитися до пульта. 3. Будете умовляти припинити напад. 4. Почнете його лякати впливовими родичами.
112	<p><i>Під час рятування того, хто потопав, він вас схопив за руки, Ви:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зробите різкий рух руками так, щоб пальці його рук розкрилися. 2. Відкинете його голову назад, надавивши своєю долонею на підборіддя, утримуючи його при цьому за тулуб. 3. Упираючись ногами в його груди чи плечі сильно відштовхнетеся. 4. Різко розкриєте лікті в сторони і вгору. 5. Занурившись у воду, обхопите тулуб того, хто потопав, й повернете спиною до себе.
113	<p><i>Ви відправилися за покупками на базар або в магазин. При вас велика сума грошей. Де ви їх будете зберігати?</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. У гаманці, що будете тримати в руці. 2. У внутрішній кишені одягу. 3. У відкритій сумці, поверх покупок. 4. У задній кишені брюк.

Продовження таблиці 2

Номер питання	Зміст питання та відповіді
114	<p><i>Рухаючись особистим автомобілем і потпапивши в снігову бурю, Ви:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Повернете його проти вітру, зупинитесь, укриєте двигун, повісите на антену яскраву тканину, щільно зачините двері і вікна машини та, періодично прогриваючи двигун, будете чекати закінчення бурі або допомоги рятувальників. 2. Зупините машину і, не вимикаючи двигуна, будете чекати закінчення бурі. 3. Зупинитесь і спробуєте пішки дійти до населеного пункту. 4. Повернете автомобіль (по можливості) за напрямком вітру, зупинитесь, будете періодично очищати його від снігу, щоб легше було його відшукати пошукової групі, і подавати періодично звукові та світлові сигнали, в міру необхідності прогривати двигун. 5. З'їдете з головної дороги на польову (щоб не постраждати при розчищенні дороги рятувальниками), повісите на жердину (антену) яскраву тканину, будете періодично подавати звукові і світлові сигнали і чекати закінчення бурі, не вимикаючи двигун.
115	<p><i>Раптово виникла гроза. Ви бачите, що наближаються інтенсивні спалахи блискавки. Ваші дії:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сховаєтеся під величезним деревом. 2. Укриєтеся під навісом скелі. 3. Залишитеся на відкритій місцевості, продовжуючи рух і не звертаючи уваги на грозу. 4. Знайдете на місцевості укриття, яке не виділяється, і перечекаєте грозу.
116	<p><i>Під час уроку, проходячи між столами. Ви раптом помітили на підлозі блискучі кульки. При спробі підняти одну із кульок вона розсипалась на багато дрібніших. Ви:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Спробуєте зібрати ці кульки щіткою для підлоги в совок, потім виллете їх в який-небудь скляний посуд і зверху заллєте водою. 2. Негайно відчините для провітрювання вікна і двері в кабінеті і повідомите про це адміністрацію. 3. Виведете дітей із приміщення, відчините двері і вікна для провітрювання, повідомите адміністрацію і, одягнувши засоби індивідуального захисту будете чекати прибуття спеціалістів СЕС. 4. Негайно виведете дітей з приміщення, відчините вікна для провітрювання, замкнете кабінет і проінформуєте адміністрацію. 5. Негайно поставите до відома головного лікаря СЕС, начальника відділу з питань НС та ЦЗН району і, не допускаючи контакту дітей з цими кульками, будете чекати прибуття спеціалістів СЕС.
117	<p><i>Ідучи зі стадіону, ви побачили, що юрба кинулася на вихід. Що Ви будете робити?</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Усе можливе, щоб уникнути падіння. 2. Побіжите разом з юрбою. 3. Почнете кричати, щоб привернути увагу. 4. Побіжете попереду всіх.
118	<p><i>У нічний час в одній з кімнат ви дивитесь телевізор, світло викнене. У будинку більше нікого немає. Раптом ви почули, що хтось сторонній проник у квартиру. Ваші дії:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Намагатиметесь з'ясувати мету приходу стороннього. 2. Побіжете в спальню або у ванну кімнату, щоб там закритися. 3. Будете кричати, кликати на допомогу, загрожувати сторонньому. 4. Лякати стороннього впливовими зв'язками в поліції.
119	<p><i>Найбільшою небезпекою при аварії на АЕС є:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Проникаюча радіація. 2. Зовнішнє опромінення. 3. Радіоактивне зараження атмосфери. 4. Внутрішнє опромінення.

Продовження таблиці 2

№	Зміст питання та відповіді
120	<p><i>Ви прийшли в зал на зустріч із зірками естради. У вас є можливість зайняти вільні місця. Які з них ви займете?</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ближче до сцени. 2. У кутах зали. 3. Близько до стін або на проході між секторами. 4. У будь-якому іншому місці.
121	<p><i>Проведення йодної профілактики переслідує головну мету:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Попередити засвоєння радіоізоотопів цезію і рубідію. 2. Запобігти ураженню щитовидної залози. 3. Запобігти засвоєння радіоізоотопів барію і стронцію. 4. Вивести з організму радіоізоотопи йоду, цезію і стронцію.
122	<p><i>До герметичних захисних споруд цивільного захисту належать:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Протирадіаційні укриття. 2. Перекриті траншеї. 3. Стационарні сховища. 4. Відкриті щілини.
123	<p><i>Знаходячись у квартирі, ви відчули різкий запах побутового газу. Газова плита ввімкнена. Ваші дії:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Викликаєте телефоном за номером «104» аварійну службу газу. 2. Покличете сусідів. 3. Вимкнете газову плиту, відкриєте кватирки і провітрите квартиру. 4. Нічого не буду робити.
124	<p><i>По телебаченню повідомили, що до району вашого будинку внаслідок аварії на м'ясокомбінаті наближається хмара аміаку. Ви знаходитесь в будинку. Що будете починати робити?</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розчинете вікна і кватирки. 2. Надягнете ватно-марлеву пов'язку, змочену водним розчином питної соди, і закриєте вікна і кватирки; 3. Надягнете ватно-марлеву пов'язку, змочену водним розчином лимонної кислоти, і проведете герметизацію квартири. 4. Замкнете квартиру і вийдете на вулицю.
125	<p><i>Відбулася пожежа. Після виклику служби порятунку за телефоном «101» при спробі залишити квартиру зрозуміли, що вийти неможливо. Квартира знаходиться на 6-му поверсі. Що будете робити?</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Спробуєте вийти через балкон або вікно, водостічними трубами, карнизами. 2. Накинете на себе мокре простирадло, ляжете на підлогу і будете дихати через змочений рушник. 3. Закриєтеся у ванні і ввімкнете воду. 4. Нічого не буду робити.
126	<p><i>Під час відпочинку на озері стався нещасний випадок – потонула людина. Ваші дії:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Видалите воду з дихальних шляхів, очистите рот від водоростей, покладете на рівну поверхню, різко закинувши голову потерпілого, і зробите штучне дихання з рота в рот і непрямий масаж серця. 2. Покладете потерпілого на спину, і будете робити штучне дихання і непрямий масаж серця. 3. Будете приводити потерпілого до тями (дасте нашатирний спирт, доторкнетесь до щоки, почнете розтирати грудну клітку). 4. Буду чекати допомоги з боку інших осіб.
127	<p><i>Зупиняючи венозну кровотечу за допомогою джгута, закрутки, паска тощо їх накладають:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Вище рани. 2. На рану. 3. Нижче рани. 4. Не буду накладати, а буду чекати приїзд медиків.

Продовження таблиці 2

Номер питання	Зміст питання та відповіді
128	<p><i>Зупиняючи кровотечу за допомогою джгута в теплий період року його можна накладати не більше як на:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. 2 години. 2. 1,5 години. 3. 1 годину. 4. 2,5 години.
129	<p><i>Зупиняючи кровотечу за допомогою джгута в холодний період року його можна накладати не більше як на:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. 2 години. 2. 1,5 години. 3. 1 годину. 4. 2,5 години.
130	<p><i>При ушкодженні внутрішніх органів кровотеча має характер:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Венозної. 2. Капілярної. 3. Артеріальної. 4. Паренхіматозної.
131	<p><i>Характерними ознаками артеріальної кровотечі є:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Кровоточивість усієї пораненої поверхні. 2. Повільне витікання крові (крапельками). 3. Рівномірне, масивне витікання крові. 4. Витікання крові пульсуючим струменем.
132	<p><i>При укусах скаженою собакою необхідно:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. До місця укусу прикласти холодний компрес. 2. На уражене місце накласти пов'язку. 3. Обов'язково звернутися до лікаря для щеплення проти сказу. 4. Дати знеболювальні засоби.
133	<p><i>Характерними ознаками венозної кровотечі є:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Неперервний потік крові без пульсації. 2. Стрімке витікання крові. 3. Кровоточивість усієї пораненої поверхні. 4. Витікання крові пульсуючим струменем.
134	<p><i>Ознаками значної втрати крові є:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Значне зниження артеріального тиску. 2. Блідість шкіри. 3. Втрата свідомості. 4. Прискорений слабкий пульс. 5. Всі відповіді правильні.
135	<p><i>В якому положенні необхідно евакуювати потерпілого з вивихами кісток в суглобах верхніх кінцівок?</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. В положенні «лежачи». 2. В положенні «сидячи». 3. В вільному положенні, при загальній слабкості – «сидячи» або «лежачи». 4. В положенні на боку.
136	<p><i>Основні правила надання першої допомоги при травматичному шоці:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Проведення заходів з припинення дії травмувальних факторів. Зняти одяг або послабити її тиск. Дати понюхати нашатирний спирт. Накласти на чоло холодний компрес. Забезпечити приплив свіжого повітря. Організувати виклик до місця події швидкої медичної допомоги. 2. Укласти постраждалого на спину. Дати понюхати нашатирний спирт. Накласти теплі примочки на лоб і потилицю. 3. Проведення заходів з припинення дії травмувальних факторів. Відновлення порушеного дихання і серцевої діяльності, тимчасова зупинка кровотечі, боротьба з болем, закриття ран стерильними (чистими) пов'язками, надання потерпілому найбільш зручного положення, забезпечити приплив свіжого повітря, організувати виклик до місця події швидкої медичної допомоги. 4. Правильна відповідь відсутня.

Продовження таблиці 2

Номер питання	Зміст питання та відповіді
137	<p><i>Назвіть знеболювальні лікарські препарати:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Димедрол, валеріана. 2. Панадол, анальгін. 3. Пеніцилін, фталазол. 4. Сметта, активоване вугілля.
138	<p><i>При закритому масажі серця натискання на грудну клітку проводиться.....</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ліворуч від грудини. 2. Праворуч від грудини. 3. На нижню частину грудини. 4. Нижче живота.
139	<p><i>Постраждалий знаходиться без свідомості. Дихання, пульс відсутні. Ваші дії:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зателефонувати «103» і чекати прибуття «швидкої допомоги». 2. Зателефонувати «103», робити штучне дихання і непрямий масаж серця. 3. Покласти потерпілого в зручну для нього позу, зробити перев'язку, дати знеболювальне, чекати «швидку допомогу». 4. Зателефонувати «101» і чекати прибуття «служби порятунку».
140	<p><i>При втраті свідомості та зниженні артеріального тиску без кровотечі необхідно:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Покласти постраждалого так, щоб його голова і ноги були на одному рівні, дати знеболювальне. 2. Покласти постраждалого так, щоб його голова і ноги були на одному рівні, дати заспокійливе. 3. Покласти постраждалого так, щоб його ноги були вище рівня голови. 4. Покласти постраждалого так, щоб його ноги були нижче рівня голови.
141	<p><i>Перша медична допомога при обмороженні:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розтерти уражену ділянку жорстким матеріалом або снігом. 2. Створити умови для загального зігрівання, накласти ватно-марлеву пов'язку на обморожену ділянку, дати тепле пиття. 3. Зробити легкий масаж, розтерти уражене місце одеколоном. 4. Нічого не робити, чекаючи приїзду «швидкої допомоги».
142	<p><i>Чим характеризується капілярна кровотеча?</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Кров з рани витікає пульсуючим струменем, має яскраво-червоне забарвлення. 2. Кров з рани витікає безперервно, суцільним струменем темно-червоного кольору. 3. Кров з рани витікає рідкими краплями або повільно розпливався плямою. 4. Кров з рани не витікає.
143	<p><i>Правильний спосіб зупинки капілярної кровотечі.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Накладення на кінцівку джгута. 2. Накладання тугої пов'язки на рану. 3. Різде згинання кінцівки в суглобі. 4. Іммобілізація місця кровотечі джгутом.
144	<p><i>Що необхідно зробити при втраті свідомості?</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Штучне дихання. 2. Масаж серця. 3. Звільнити дихальні шляхи від сторонніх предметів і блювотних мас. 4. Штучне дихання разом з масажем серця.
145	<p><i>Які ознаки закритого перелому кісток кінцівок?</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сильний біль, припухлість м'яких тканин і деформація кінцівки. 2. Кінцівка спотворена, ушкоджений шкірний покрив, видно уламки кісток. 3. Синці, садна на шкірі. 4. Всі відповіді правильні.

Продовження таблиці 2

Номер питання	Зміст питання та відповіді
146	<p><i>Яка кровотеча вважається найбільш небезпечною?</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Капілярна. 2. Венозна. 3. Артеріальна. 4. Всі відповіді правильні.
147	<p><i>Як надати першу допомогу потерпілому при опіку окремих ділянок тіла кислотою?</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Промити уражене місце водою, змастити жирним кремом і накласти пов'язку з чистої тканини. 2. Обробити уражене місце 1–2%-м розчином борної, лимонної або оцтової кислоти, накласти асептичну пов'язку. 3. Промити уражену ділянку мильним або 2%-м розчином столової соди, накласти асептичну пов'язку. 4. Правильної відповіді немає.
148	<p><i>В яких випадках застосовується активоване вугілля?</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. При отруєнні. 2. При болях в животі. 3. При високій температурі. 4. При втраті свідомості.
149	<p><i>Ознаки отруєння чадним газом.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Слабкість, нудота, блювання, запаморочення, почервоніння шкірних покривів. 2. Слабкість, запаморочення, блідість шкірних покривів. 3. Головний біль, підвищення температури тіла, болі в животі. 4. Опіки внутрішніх органів, блювота.
150	<p><i>Як надати допомогу при опіку окропом?</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Змастити обпечену ділянку маззю або лосьйоном, накласти стерильну пов'язку. 2. Промити обпечену ділянку холодною водою хвилин 10, накласти стерильну пов'язку, дати болезаспокійливі засоби. 3. Обпечену поверхню присипати харчовою содою, накласти стерильну пов'язку. 4. Змастити обпечену ділянку спиртом, накласти стерильну пов'язку.
151	<p><i>У людини зупинилось дихання, а пульс є, скільки разів на хвилину потрібно робити штучне дихання?</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. 2–5 разів. 2. 3–6 разів. 3. 4–8 разів. 4. 10–12 разів.
152	<p><i>У людини відсутній пульс, а дихання є, скільки разів на хвилину потрібно робити непрямий масаж серця?</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. 20–40 разів. 2. 40–80 разів. 3. 60–100 разів. 4. 100–120 разів.
153	<p><i>У людини стан клінічної смерті, в якій послідовності потрібно робити непрямий масаж серця та штучне дихання?</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. 1 натискання та 20 вдихань. 2. 2 натискання та 30 вдихань. 3. 10 натискань та 5 вдихань. 4. 30 натискань та 2 вдихання. 5. Правильної відповіді немає.

В таблиці 3 наведений ключ, що дасть можливість визначити, чи якісно студент вивчив дисципліну «Основи охорони праці та безпека життєдіяльності» (модуль «Безпека життєдіяльності»).

Таблиця 3 – Ключ до тестів із самопідготовки з дисципліни «Основи охорони праці та безпека життєдіяльності» (модуль «Безпека життєдіяльності»)

№	Відповідь	№	Відповідь	№	Відповідь	№	Відповідь	№	Відповідь
1	3	32	3	63	2	94	4	125	2
2	1	33	1	64	1	95	1	126	1
3	1	34	3	65	3	96	1	127	3
4	5	35	1	66	3	97	5	128	1
5	5	36	2	67	3	98	3	129	3
6	2	37	4	68	5	99	2	130	4
7	5	38	1	69	1	100	5	131	4
8	1	39	3	70	3	101	5	132	3
9	3	40	2	71	1	102	3	133	1
10	5	41	2	72	1	103	1, 5	134	5
11	2	42	1	73	5	104	5	135	3
12	5	43	3	74	3	105	3	136	3
13	1	44	1	75	3	106	4	137	2
14	2	45	1	76	2	107	3, 5, 4	138	3
15	2	46	2	77	3	108	2, 4	139	2
16	4	47	3	78	4	109	5	140	3
17	5	48	2	79	1	110	2	141	2
18	5	49	1	80	1	111	2	142	3
19	2	50	4	81	1, 2, 3, 4	112	5	143	2
20	2	51	1, 2, 3, 4	82	2	113	2	144	3
21	5	52	2	83	3	114	4	145	1
22	2	53	1	84	1	115	4	146	3
23	3	54	1	85	1	116	3	147	3
24	1	55	3	86	3	117	1	148	1
25	2	56	5	87	2	118	2	149	1
26	3	57	3	88	1	119	4	150	2
27	2	58	1	89	2	120	2	151	4
28	5	59	1	90	4	121	2	152	3
29	1	60	4	91	1	122	2, 3	153	4
30	1	61	1	92	3	123	3		
31	2	62	2	93	1	124	3		

5. Контрольні питання з дисципліни

Завершальним елементом самопідготовки студентів із дисципліни «Основи охорони праці та безпека життєдіяльності» (модуль «Безпека життєдіяльності») є перевірка засвоєних знань не лише за наведеними вище тестами, а й за контрольними питаннями з дисципліни. Під час формулювання відповідей на поставлені контрольні питання студент має відпрацювати чіткість визначення основних понять, розуміти сутність змісту теми, підби-

рати приклади, а також обмірковувати аргументованість своїх відповідей. Ознакою успішного засвоєння студентом матеріалу є знання змісту питання. Перелік контрольних питань наведено нижче.

1. Сутність аксіоми про потенційну небезпеку. Актуальність вивчення дисципліни БЖД. Основні поняття та означення з дисципліни БЖД.

2. Класифікація небезпек. Компоненти «Концепції безпеки людини». Небезпечні та шкідливі фактори.

3. Ризик. Види ризику. Методи оцінювання ризику.

4. Концепція прийняттого (допустимого) ризику.

5. Системний аналіз небезпек. Аналіз дерева помилок. Дерево причин та небезпек. Принципи, методи та засоби БЖД.

6. Класифікація основних форм діяльності людини.

7. Класифікація надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру.

8. Літосферні небезпеки. Види. Характеристика.

9. Гідросферні небезпеки. Види. Характеристика.

10. Атмосферні небезпеки. Види. Характеристика.

11. Космічні небезпеки. Види. Характеристика.

12. Біологічні небезпеки. Види. Характеристика.

13. Тваринний та рослинний світи. Види. Характеристика.

14. Механічні небезпеки. Види. Характеристика.

15. Механічні коливання. Види. Характеристика.

16. Електромагнітні поля (ЕМП). Види. Характеристика.

17. Іонізуюче випромінювання. Види. Характеристика.

18. Електробезпека. Основні положення.

19. Вибухи і пожежі. Види. Характеристика.

20. Екстремальні ситуації. Класифікація надзвичайних ситуацій.

21. Вогнище хімічного ураження (ВХУ).

22. Вогнище (зона) радіоактивного забруднення.

23. Вогнища ураження природного характеру.

24. Надзвичайні ситуації на транспорті.

25. Законодавство України у сфері БЖД.

26. Надзвичайний стан. Механізм реалізації.

27. Класифікації надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру за їх рівнями.

28. Правові засади цивільного захисту населення України.

29. Захист населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру. Захист населення від інфекційних хвороб.

30. Охорона праці. Сутність. Мета та завдання охорони праці.

31. Проблема охорони навколишнього природного середовища в БЖД.

32. Попередження та зменшення вживання тютюнових виробів і їх шкідливого впливу на здоров'я населення.

33. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності.
34. Основа управління безпекою життєдіяльності в Україні.
35. Єдина державна система запобігання НС в Україні.
36. Функціональна підсистема єдиної державної системи запобігання і реагування на надзвичайні ситуації техногенного та природного характеру.
37. Перевірка та оцінювання стану техногенної безпеки потенційно небезпечних об'єктів господарювання.
38. Організація роботи з профілактики невиробничого травматизму.
39. Управління та нагляд за станом безпеки життєдіяльності в Україні.
40. Паспортизація потенційно небезпечних об'єктів.
41. Національна програма поліпшення стану безпеки, гігієни праці та виробничого середовища.
42. Надання першої медичної допомоги (масаж серця, штучне дихання, зупинка кровотеч).
43. Поведінка громадян та їхні дії в умовах низьких температур.
44. Правила поведінки громадян під час грози.
45. Харчові отруєння. Профілактика харчових отруєнь. Надання першої медичної допомоги.
46. Здоровий спосіб життя людини.
47. Правила безпеки на транспорті.
48. Дії громадян при загрозі стихійного лиха та отриманні інформації про штормове попередження.
49. Правила безпеки у лісі. Дії громадян при укусах комах, бджіл, змій, при отруєнні грибами.
50. Правила безпеки на воді. Умови безпеки. Правила купання. Надання допомоги потопаючим.
51. Правила поведінки та допомога потерпілому на льоду.
52. Засоби побутової хімії як джерело небезпеки. Правила поводження.
53. Тероризм. Правила запобігання випадкам терористичних актів.
54. Шляхи подолання конфліктних ситуацій.
55. Надзвичайні ситуації, що загрожують безпеці громадян. Поведінка у випадку нападу грабіжників. Самозахист.
56. Надзвичайні ситуації, що загрожують безпеці громадян. Поведінка в натовпі.
57. Заходи запобігання криміногенним ситуаціям. Причини для затримання громадян працівниками поліції. Права громадянина під час затримання.
58. Правила безпеки на вулиці, в громадському транспорті, під час поїздки.
59. Поведінка в екстремальних ситуаціях. ДТП. Аварії на залізниці. Заходи безпеки та правила поведінки під час аварій.
60. Правила поведінки під час радіаційного забруднення території.
61. Правила поведінки під час виявлення вибухонебезпечних предметів.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Бедрій Я. І. Безпека життєдіяльності. Короткий навчальний словник-довідник / Я. І. Бедрій, В. М. Пічі. – Львів : Магнолія, 2018. – 217 с.
2. Запорожець О. І. Безпека життєдіяльності : навчальний посібник / Запорожець О. І. – Київ : Центр навчальної літератури, 2017. – 448 с.
3. Запорожець О. І. Цивільний захист : навч. посібник / Запорожець О. І., Михайлюк В. О., Хапмурадов Б. Д. – Київ : Центр навчальної літератури, 2017. – 264 с.
4. Дембіцька С. В. Основи охорони праці та безпека життєдіяльності : практикум / Дембіцька С. В., Кобилянський О. В., Королевська С. В. – Вінниця : ВНТУ, 2017. – 131 с.
5. Березюк О. В. Безпека життєдіяльності : практикум / Березюк О. В., Лемешев М. С., Заюков І. В. – Вінниця : ВНТУ, 2017. – 98 с.
6. Методичні вказівки до виконання контрольної роботи з дисципліни «Безпека життєдіяльності» для студентів напряму підготовки 6.030601 «Менеджмент» / Уклад.: Заюков І. В., Кобилянський О. В., Королевська С. В. – Вінниця : ВНТУ, 2016. – 36 с.
7. Коцан І. Я. Безпека життєдіяльність : навчальний посібник / Коцан І. Я., Дмитрук О. Ю., Желібо Є. П. – Харків : Фоліо, 2014. – 462 с.
8. Класифікація надзвичайних ситуацій за їх походженням та рівнями. Аналіз надзвичайних ситуацій / Ковальчук В. М., Чалий Д. О., Войтович Д. П. – Кам'янець-Подільський : ПП «Медобори-2006», 2013. – 160 с.
9. Безпека життєдіяльності : навчальний посібник / Березуцький В. В., Васьковець Л. А., Вершиніна Н. П. та ін. – Харків : Факт, 2005. – 348 с.
10. Желібо Є. П. Безпека життєдіяльності : навч. пос. / Желібо Є. П., Заверуха Н. М., Зацарний В. В. – Львів : Новий світ, 2002. – 328 с.
11. Типова навчальна програма нормативної дисципліни «безпека життєдіяльності» для вищих навчальних закладів для студентів всіх спеціальностей. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://vzvo.gov.ua/navchalni-prohramy/209-a-typical-curriculum-regulatory-discipline-safety-for-higher-education-for-all-specialties-in-education-and-skill-levels-junior-specialist-bachelor>.
12. Офіційний сайт Державної служби України з надзвичайних ситуацій. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.dsns.gov.ua/>.
13. Офіційний сайт кафедри «Безпека життєдіяльності та педагогіки безпеки». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://bgd.vntu.edu.ua/#/mainpage>.
14. Офіційний сайт Науково-технічної бібліотеки Вінницького національного технічного університету. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lib.vntu.edu.ua/>.
15. Електронна сторінка Заюкова І. В. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zaykov.vk.vntu.edu.ua/>.
16. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Методики оцінки збитків від наслідків надзвичайних ситуацій техногенного і природного характеру. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/175-2002-%D0%BF>.

Навчальне видання

Методичні вказівки
до самостійної та індивідуальної роботи студентів
з дисципліни «Основи охорони праці
та безпека життєдіяльності»
Спеціальність 073 – «Менеджмент»
Модуль «Безпека життєдіяльності»

Укладачі: *Кобилянський Олександр Володимирович*
Заюков Іван Вікторович
Пугач Сергій Сергійович

Рукопис оформлено *І. Заюковим*

Редактор *В. Дружиніна*

Оригінал-макет підготовлено *О. Ткачуком*

Підписано до друку 12.09.2019 р.
Формат 29,7×42¼. Папір офсетний.
Гарнітура Times New Roman.
Друк різнографічний. Ум. друк. арк. 2,34.
Наклад 40 (1-й запуск 1–21) пр. Зам. № 2019-117.

Видавець та виготовлювач
Вінницький національний технічний університет,
інформаційний редакційно-видавничий центр.
ВНТУ, ГНК, к. 114.
Хмельницьке шосе, 95,
м. Вінниця, 21021.
Тел. (0432) 65-18-06.
press.vntu.edu.ua;
E-mail: kivc.vntu@gmail.com.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
серія ДК № 3516 від 01.07.2009 р.